

ASSOCIACIÓ CULTURAL
ROC CHABÀS LA MARINA
DÉNIA

PREU: Eixemplar gratuït

DÉNIA

Extra d'Abril - 2021

Gmail rochabas2018@gmail.com

Twitter @CulturalRoc

Facebook. @rochabas

RECULL D'ARTICLS

JOSE Mª GUINOT GALAN

Parlament en l'homenage postum a D. José María Guinot i Galán Per Juli Moreno Moreno

Entrevista a D. Josep Mª Guinot Galán Por Pau Segarra

Biografia de don Jose Maria Guinot Galan (Filolec i Llingüiste) Por Gonzalo Romero Casaña

A Don José María Guinot, sempre mestre Per Juli Moreno Moreno

Editorial de Renou Per Gonzalo Romero Casaña

Ha mort un gran valencià de Castello Per Fernando Masip Loras

Nits d'estiu en Artana Per Santiago Vernia

Parlament en l'homenage postum a D. José María Guinot i Galán

Per Juli Moreno i Moreno

Quan des de la Cardona Vives me digueren:

- "Juli pots..."

...es tractava d'una proposta dels seus president i secretari (Gonzalo i Fernando), i lo que pretenien era saber si podia parlar al voltant de la persona i de la personalitat de D. José María Guinot i Galán, absent físicament, pero a la vegada tan present en esperit i en la nostra memoria.

Ni valia un m'ho pensare o un estic massa afaenat. De lo primer ni comentari de lo segon, per molt de treball que u puga tindre, sempre hi ha un espai, sempre es troba un moment per a donar resposta a la Cardona i mes si la proposta era fer una glossa de l'home bo que fon D. José María. Per tant, no solament vaig dir puc, sino que vaig respondre vullc, i este es el meu intent.

Lo que yo puga dir o aportar respecte de tan ilustre valencià de Castello, sera infim en relacio en atres aportacions que es poden fer des d'una convivencia mes proxima i constant. Yo procurare traslladar-los algunes qüestions producte del recòrt de moments vixcuts junt a una persona que sempre he considerat humil i sabia.

La primera volta que vaig vore, que no coneixer, a D. José María fon una vesprada de 1984 en l'associacio Valencia 2000, yo junt ad atres companyers freqüentavem l'associacio, de la qual l'anima i l'esperit era el desaparegut Paco Domingo, per a participar en activitats formatives i en accions formadores com aquelles "Escoles de Resistencia Valenciana" que es montaren des de Taula Nova Valenciana, entitat que nos amparava, per a oferir una visio nostra sobre les coses nostres i potenciar el coneiximent de la llengua i de la cultura valencianes. Allí, en l'entrepanta i esperant a ser rebut pel gestor de Valencia 2000 (Octavio Hernández) vaig vore un home de no massa estatura, energic pero molt pausat, carregat en una grossa carpeta. Algu me digue, es Mossen Guinot, de Castello, i ara pense que en aquella carpeta deuria de dur el manuscrit de la Fonetica de la Llengua Valenciana, aquella que publicaria Valencia 2000 en 1984. Era un primer pilar que es construïa, per primera vegada, per a sustentar un ample argumentari sobre la singularitat de la llengua valenciana.

Des de llavors i molt pronte me doni conte de la gran personalitat i de la gran capacitat de treball de D. José María. Ell formaria part, en prou immediatea, de la Seccio de Llengua i Lliteratura de la RACV, com agregat colaborador. Ell seria un dels conferenciants del cicle que s'organisara des de Lo Rat Penat, llavors baix l'activa i fructifera presidencia del Dr. Gil Barberà. Un cicle que s'agrupava baix el titul de "Raons d'identitat", i que contà en la colaboracio del Grup cultural Bernia i de la Cardona Vives i que s'impartiren per Mossen Alminyana, Francesc Borja Cremades, Xavier Casp, Josep Aparicio, Chimo Lanuza, Lleopolt Peñarroja, Antonio Ubieto, Alfons Vila i D. José María que parlà de "La llengua valenciana: hui".

Les conferències es publicarien en el número 3 de la Colecció Al Vent (1995), que havia segut recentment iniciada i potenciada, des de la Secció de Publicacions de la referida entitat, per Angels Redon i Miquel Castellano. Des d'esta mateixa plataforma se li editaria la Gramàtica Normativa de la Llengua Valenciana (1987), un ample estudi sobre les qüestions gramaticals que venia a completar la gramàtica en us en els cursos que s'impartien en Lo Rat Penat.

Tal volta la vinculació més directa me vingue a través d'esta institució valencianista centenaria, de la qual vaig ser Secretari General durant prop de deu anys. En al menys dos ocasions donà dos conferències magistrals, una en 1983, un 11 de gener, sobre "Les Normes del 32 i l'unitat de la llengua" i l'altra en la clausura dels Cursos de Llengua i Cultura Valencianes de l'any 1986, sobre "El valencià: fonètica verbal", les quals li foren publicades. Des d'eixe carrec, i en Lo Rat Penat, em va complaure l'honor d'haver impulsat, junt ad altres persones (Victoria Moreno) el que fora nomenat Prohom i, lo que me paregue un necessari reconeiximent, en el qual tant col·laborà la Cardona Vives, l'homenaje conjunt que se li dedicà a qui, havent arribat a una avançada edat al moviment valencianista, des de la militància me referixc, havia segut capaç de crear una associació que laborara per esta causa des de les terres castelloneres, pero a mes havia fet unes importantíssimes aportacions amparades en estudis científics sobre la llengua valenciana. Tinguerem un estudi fonètic, un altre gramatical i normatiu i distintes edicions, igualment d'importants, en les que es pronunciava sobre la codificació ortogràfica de les Bases del 32 i la comparava en la normativa ortogràfica de la RACV o Normes d'El Puig. Treballs, en els que nos parlava de la necessitat de respectar la llengua viva, producte de l'evolució dels parlars valencians, i tot des d'un sabi magisteri. Ell, en les seues col·laboracions i articles, donava, nos donava, arguments que sustenten, encara hui, la particularitat de la llengua valenciana.

Quan més a prop, personalment, he estat de D. José María ha segut en les distintes ocasions en que la Cardona Vives ha recorregut a la meua persona per a que coordinara, dinamisara o compartira unes jornades formatives, ya classiques en el calendari d'activitats que anualment venen organisant. En el primer curs en el que vaig participar i que es celebrà en les aules de l'Acadèmia San Cristòbal, en el carrer Lagasca, molt a prop de la plaça Borrull, quina sorpresa quan me'l vaig vore apareixer camí del local. Estavem la persona que m'acompanyava (Marivi Ferrandis) i yo fent un poc de temps, fins que es fera l'hora de l'inici del primer dia de curs i, en vore'l arribar, pensí ¡quin compromís!; i més quan comproví que s'assentava entre els possibles alumnes meus. En eixe moment em vaig quedar sense paraules i, per supost, me vaig qüestionar que feya yo allí, davant d'un mestre de mestres. Ell sempre tan comedit i tant intel·ligent estava allí i havia vingut per a recolzar, en la seua presència, l'inici d'aquell curs i a donar suport ad aquell que anava allí en qualitat de professor. Aixina m'ho va transmetre en un interessantíssim dialecte que mantinguerem, en acabar esta primera classe, assentats al voltant d'una taula d'un cafè proper. Sempre que ha pogut ha estat i ha fet, inclus ya més entrat en edat, la visita ad estos cursos que en regularitat, cada mes de maig, s'han anat celebrant. Ya podeu pensar lo pagat i gojos que yo m'he sentit només de saber-lo per allí alguna vesprada.

Tal volta els ultims contactes varen ser els mes fructífers per a mi, perquè m'han calat com a persona les seues maneres de fer, tan educades, però a la vegada tan fermes.

I d'entre estos ultims contactes, mes dilatats, vullc destacar el que establirem per a la preparació del seu homenage, en el que si no se va poder mantindre el secret del reconeiximent que el valencianisme volia fer-li, si que conseguirem sorprendre'l en presentar i repartir als assistents, ad aquell acte-homenage, una de les seues ultimes obres publicades sobre tematica llingüística: Les Bases Ortogràfiques del 32 (o les de Castello) i les d'El Puig (o les de la R.A.de C.V.) comparades. Era una publicació modesta però pedagògicament interessant i necessaria, que corresponia al numero 9 de la colecció dels Quarderns de Divulgació.

Aquella nit el goig se li besllumenava en el rostre i en aquells ulls vius de D. José María, que es veyà acarolat per un públic que omplia i deixava menut l'ampli saló del Casino Antic de Castello.

D'eixos ultims encontres, realment per a mi l'últim estant ell en vida, i també el mes proper i personal, fon el que mantinguerem en sa casa d'Artana, un 19 d'agost de 2004. Allí nos va rebre a Gonzalo, a Joan Sancho i a mi, possiblement sent sabedors tots que aquell home gran caminava, ja massa de pressa i de manera irreversible, cap a la seua fi.

Allí, en una claretat mental i en una intensitat espiritual, que no era acompanyada per la fortalea física i corporal, encara estague mes d'una hora parlant de tots aquells temes que nos preocupaven i que li preocupaven. La visita, la tertulia i, lo que es mes important, les seues sempre sabies paraules quedaren gravades. Ell sense titubejos, nos parlà del passat, del present i del futur immediat; del valencianisme, dels frens que ha tingut este moviment, dels qui no dubtaren en aprofitar-se i beneficiar-se i, sobretot, arribava a llançar la crida, ara tantes voltes repetida i desijada, d'unio entre els moviments que representen o volen representar al valencianisme cultural i al polític.

Per a mi D. José Maria sera sempre eixe referent tant en la part intel·lectual com en l'humana. Possiblement no necessitava ni ser un arribista per a medrar socialment ni economicament, la seua personalitat superava estes vanitats; però molt menys tingue la necessitat de demostrar el seu carisma d'intel·lectual i d'estudios home de lletres, era algo evident.

Però ¿a qui, per prudent, comedit i humil que siga, no li ve, alguna vegada una ramalada de vanagloria i desija algun reconeiximent? i, sobretot, quan es fa evident que te i es mes capaç de qui tantes trabes posà a que fora nomenat academic de numero de la RACV. A la fi se li feu justícia i ingressà com academic de numero en una institució que, me consta, tardà massa en acceptar-lo en el seu si. Aquella vesprada del 7 de març de 2003 el vaig vore pletoric de felicitat i els qui l'apreciavem i l'acompanyarem en aquell acte també forem invadits per eixe sentiment tan gratificant.

Nomes vullc dir que eixe referent, per si a un cas la memoria m'abandona, el tinc ben present en el fadri, reconeiximent en el que me va distinguir la Cardona Vives en 1999, i que porta precisament el seu nom.

I per a acabar me premetran que cite al propi D. José María, en una referència tan actual i tan oportuna, a pesar de ser de 1987, per lo ajustada a les circumstàncies per les quals travessa la llengua valenciana, conseqüència de les nefastes actuacions de la classe política valenciana.

Ell, en l'introducció de la seua Gramàtica Normativa de la Llengua Valenciana, diu:

“Nos hem proposat al redactar este llibre fer una modesta aportació a la normalització de la llengua valenciana. Creem que la missió de la Gramàtica Valenciana moderna no es ni recollir arcaïsmes, ni imposar normes arbitràries apriorístiques, ni admetre com a bo tot lo que d'estrany o vulgar ha vingut en el temps a incorporar-se a la llengua actual.

La Gramàtica Valenciana al dia, com a ciència empírica, deu ser la sistematització del parlar viu del poble valencià, depurat d'arcaïsmes, castellanismes, catalanismes i vulgarismes, per presentar-lo correcte, com un espill en el que el poble valencià es mire i es reconega, i puga dir: eixa es la verdadera llengua valenciana i eixes son les normes que devem seguir per a parlar en correcció”.

Que la seua obra i la seua memòria nos aprofite per a seguir un camí per ell traçat, que considere més que imprescindible, per recte, per veraç, per apropiat, per lògic i per llucit.

Facebook, @rocchabas

Twitter@CulturalRoc

GMAIL, rocchabas2018@gmail.com

Entrevista a D. Josep Mª Guinot Galán

Per Josep Maria Guinot i Galan

JOSEP Mª GUINOT, PRESIDENT HONORARI DE L'ASSOCIACIO CARDONA I VIVES DE CASTELLÓ.

P.-¿Mos pot resumir breument l'història de l'Associació Cardona i Vives?

R.-El 22 de juny de 1982 se va constituir l'Associació Cultural "Cardona Vives" de Castello. Els membres fundadors vam prendre la feina de fomentar els valors valencianistes d'una província molt atacada pel catalanisme. Vaig tindre l'honor de ser el primer president, tenint en eixa Junta Directiva, a gent coneguda i de prestigi de Castello com Lleopolt Peñarroja, Victor Bort, Miguel Llop, Eliseo Forcada, Vicente Insa i José Mª Escuin. En l'actualitat encara ostente la presidència honorífica d'esta entitat.

P.-¿Com es viu el valencianisme en Castelló?

R.-Existix molta diferència de criteri entre el poble pla i els dirigents. La gent del carrer té molt clar que el nostre poble es valencià, les nostres costums i raïls son valencianes i, sobretot, la llengua que parlem es la Llengua Valenciana. Els nostres dirigents no ho tenen tan clar. Només defenen el nom de la llengua. En eixe sentit se senten respalats per l'Estatut. El contingut de la llengua que nos volen impondre ja es altra cosa. Se conformen i s'esforcen en propagar una llengua aliena en unes normes catalanistes com les "normes del 32". En esta direcció se menegen l'intel·lectualitat, la premsa, la ràdio i l'administració.

P.-¿El valencià i el català son la mateixa llengua o diferents?

R.-Son diferents. Sobretot en la fonètica (la pronunciació), però també en la morfologia i la sintaxi. Quan un valencià ou a un català, de forma immediata ho percebix.

P.-Vosté es considerat un dels grans escriptors en Llengua Valenciana d'este segle. ¿Està en perill la Llengua Valenciana?

R.-Si fora per les nostres autoritats, sí. Però no podem de vista que el verdader suport de la llengua dels valencians està en el propi poble i això ja no es tant fàcil de vencer. Durant sigles, este poble format per Castello, Valencia i Alacant, ha suportat tota classe d'atacs i... el poble ho ha aguantat i ho ha defes. El catalanisme, ací, es com una moda passagera, hui en dia recolzada per la classe política i els interessos econòmics. Pel temps, passarà i la Llengua Valenciana no s'acabarà mai.

P.-¿Què opina dels que pretenen canviar el nom d'idioma valencià en l'Estatut d'Autonomia pel de català o català-valencià?

R.-Que son uns mals valencians. Això es anar en contra de la veritat i de l'història. Si tingueren un mínim de bona fe anirien a la font, als nostres clàssics. Possiblement s'esglayarien de veure la quantitat de clàssics nostres que, ja en el seu temps, volien deixar ben clar que escribien en Llengua Valenciana. Els seus colofons són testimoni de lo que dic.

P.-¿Qué pensa vosté de l'euroregió de Maragall i Carod-Rovira? ¿Creu que es una 'tapadera' dels països catalans?

R.-Quan estos dos "personages" s'han donat conte del rebuig que produïx l'expressió "països catalans" en terres valencianes, no han fet més que buscar sinònims o eufemismes per a significar lo mateix però en l'esperança de que alguna d'estes expressions "cole". Començaren per reivindicar "La Catalunya Gran", després passaren als "Països Catalans", "Federació Asimètrica", "Arc Mediterrani", "Corona Catalano-Aragonesa", "Euroregió"... Es tot lo mateix i se quedaran en la que consideren menys ofensiva.

P.-¿Creu que fa falta un partit polític valencianista?

R.-En tota seguretat. Per a recolzar la nostra identitat i cultura necessitem força; la que otorga el poder polític.

P.-Pensa que Coalició Valenciana pot ser eixe partit.

R.-En sa curta trajectòria ha demostrat complir els requisits indispensables per a defensar els valors propis dels valencians; els ha ficat en pràctica en diligència; ha actuat en prontitud i eficàcia. Crec, a més, que té gent bona, valenta i molt valencianista. Jo mai he perteneixcut a un partit polític, entre altres coses per la meua condició de religiós, però no tinc inconvenient en dir que sempre he seguit simpatitzant d'Unió Valenciana encara que, quan he tingut ocasió, he comentat els seus errors. No devien haver prescindit de Lizondo i no devien haver-se conformat en acceptar la presidència de Les Corts a canvi de mostrar-se conformistes en el tema de la Llengua Valenciana. Hui en dia, pareix que U.V. estiga en declivi i, en canvi Coalició Valenciana està il·lusionant a la gent de l'entorn valencianista.

P.-¿Que opina del seu líder, Juan García Sentandreu?

R.-Si la trajectòria de Coalició Valenciana es curta, la del seu líder, Juan Garcia Sentandreu, es llarga i fructífera. Juan es una persona molt ben preparada professionalment. Es una persona decidida i valenta. Es jove. Té més que probada la seua vena valencianista. Es un autèntic líder.

Tal vegada lo més difícil de aconseguir en un partit polític es la figura emblemàtica d'un líder carismàtic. Juan reuneix les característiques d'un bon líder. Es una circumstància històrica que els valencians tenim dret a aprofitar i, no fer-ho, seria llastimos i recriminable.

Entrevista feta per Pau Segarra.

Biografia de don Josep Maria Guinot Galan (Filolec i Llingüiste)

Per Gonzalo Romero Casaña

Es tal vegada molt difícil intentar reduir la vida d'este "homenot" de la cultura valenciana, en unes llinees, pero entra en lo meu desig arribar a vosatros i transmetir-vos a través d'un breu relat de la biografia d'este insigne valencià, el message de treball, d'abnegacio i sacrifici que han segut la constant en la vida del nostre Don José María.

Don José Guinot Galán, naix el 11 de febrer de 1907 en la localitat castellonenca d'Artana fill de Josep i de Maria Rosa.

Als nou mesos de vida mor son pare deixan viuda a sa mare que es troba en dos fills Ana i Josep Maria, als que trau cap avant en aquells difícils anys.

A l'haver faltat son pare, sa mare es torna a casar, fruit d'eixe matrimoni son els seus germans Ricardo, Rafael, Deogracias i la chica Rosita.

Assistix molt poquet a l'escola publica i se li busca un professor particular al que lo menut Don José María tambe se negaba, sent s'agüelo, el que basto en ma va fer anar a costura, a on al poc temps ya estava fent discursos davant de l'inspector de l'epoca.

Fins als nou anys la seua vida i la seua educacio transcurriren en Artana tenint al final d'esta etapa com a educador a Mossen Avella, capellà beneficiat en Artana.

D'aquella epoca en Artana don José María lo primer que recorda es quan van posar les fonts publiques, les seues interpretacions en les obres de teatre que organisava en festes Mossen Avella.

En estos anys qui realment s'encarregà de la seua educacio fou s'agüelo, secretari de l'Ajuntament d'Artana, qui li va prohibir parlar la llengua valenciana, negant-se don José María a dita imposicio argumentant que mai li podria negar el dret a parlar el idioma de sa mare, degut a esta circumstancia no recorda haver tingut una infancia plena, no recorda haver-li tirat una pedrà a un gos, ni fer casi cap barrabassada, sempre actuava com un chiquet "modoset".

Degut a que s'agüelo sempre va voler ser capellà pensaren que el jove don José María complira en eixa ilusio ara depositada en ell, i en la ilusio de sa mare de que el seu fill fora el retor d'Artana i puguera donar carrera als seus germans, puix la economia familiar era molt llimitada, sent Don José María el que va traure als seus germans cap avant.

Als nou anys fa el primer curs de seminarista a Artana per lliure examinant-lo en el seminari de Tortosa, a on despres d'aprovar dit curs ingressa ya en ell.

En el seu ingres en el seminari només torna a Artana en estiu i Nadal, transcurrent en la ciutat de l'Ebre la seua joventut. Estant en Tortosa don José Maria sentí, encara que debilment les primeres "ramalaes" com a valencianiste, enviant als Jocs Florals de Burriana un article escrit en llengua valenciana, encara no s'havien publicat les normes del 32 en les que Don José Maria no ha escrit mai en sa vida.

Estant en Tortosa don Jose M^a era el corrector del que després fou el Cardenal Tarancón, sent condiscípuls en el seminari, junts van fer oposicions a beca i junts van passar del col·legi de Sant Josep a fer primer de Filosofia, aprovada dita oposició, pagaven una pesseta com a mija beca.

D'aquella època recorda la travessura d'haver encerat en un ciri tota la pissarra per a que el mestre no poguera escriure en ella a l'esvarar-li el clario, recorda que un suposat companyer va correr a denunciar dit acte als superiors per a "fer mèrits", comentant don José María que mai ha actuat de dita forma per considerar-la deslleial i convinanciada, però n'hi han tants aixina.

Avis este de lo que per desgràcia moltes vegades apareix en la vida, sense que les persones de bona fe com ell ho puguin comprendre, la enveja; don José Maria als 21 anys ja era Doctor en Teologia, tot un prodigi, i que després fou llicenciat en Filosofia i Lletres, en Filologia, que tinguera càrrecs provincials de gran importància, que fou el primer capellà en tindre una ràdio, en tindre una tele, un coche, que acodira a les Tertúlies del Cassino Antic de Castello, rebria revistes en frances, passejara pel carrer Major de Castello en un dels temps en el que els capellans anaven per els carrerons en un trage de color i un sombrero de palla, en fi que don José Maria era un innovador anava avançat al seu temps, era en definitiva distint de tots.

Tornat als seus estudis, dels dotze anys que durava la carrera de Teologia deu els va fer en Tortosa i els dos últims en València, en el primer se va llicenciar i en el segon se va doctorar.

En aquells anys s'els prohibia anar en bicicleta, llegir la premsa, només els deixaven llegir llibres de text, però quan don José Maria anava a Artana llegia tots els que volia en la biblioteca de s'agüelo, o quan estava en el seminari al ser ell el bibliotecari els agarrava i els llegia per la nit a amagades en un ciri al costat, sent el seu camp de lectura molt ampli però sentint preferència per els llibres de filosofia, història natural i novel·les, sempre havia tingut l'ensomni de ser escriptor, encara que reconeix que la seua vocació frustrada va ser la de advocat però els condicionaments econòmics de la seua família li ho van impedir.

Als vintidós anys va cantar missa demanant dispensa per edat a Roma (puix fins als 24 anys no se podia cantar missa), junt al futur Cardenal Tarancón, que fou ordenat diaca junt, com si no, a don José Maria.

Curiosament el rector del Seminari, encara que era burrianenc, va assistir a Artana a la ordenació de capellà de don José Maria, tal vegada el Cardenal que en glòria esté, haja perdonat a don José Maria este fet.

En la defensa de la seua tesis doctoral don José Maria va superar brillantment dita prova i en paraules textuais del president del jurat, puix eixa prova era oral davant de jurat, eixe president castellonero ell li va dir “ha fet veste la prova en mes que suficiencia, ya l’escriure cal Bisbe de Tortosa per a que li done la catedra que veste vullga, que veste la desempenyarà en competencia”, pero en visita del Bisbe a Artana el capellà que acompanyava al Bisbe va voldre que don José Maria anara de famul (capellà del Bisbe), cosa que no agradava gens a don José Maria, i encara que els seus companys li aconsellaren que triara dita opcio puix seria el cami per a accedir en rapidea a una canongia don José Maria es va negar, ya que eixe a pesar de ser un cami facil no era del seu agrat. El castic va ser que no li van donar cap catedra el van tindre sense fer res en Artana, parat durant un temps perdent per un any la possibilitat d’accedir al Doctorat en Dret Canonic degut com ya hem dit ans, a l’economia familiar insuficient com per a enviar-lo un any mes a Valencia.

Despres de tot això l’enviaren de Vicari a la Serra Engarceran, poble de les comarques centrals castelloneres, estant allí te que fer el servici militar de cota, destinat com a capellà a l’escola de analfabets, encara que don José Maria volia ser capellà de regiment, per agradar-li sempre l’apostolat de massa, allí donava classe i ensenyava a llegir i escriure als seus companys, tambe i una vegada mes mos trobem en la coincidencia de trobar-mos a l’entonces mossen Tarancón, al costat de don José Maria.

A l’acabar el servici militar, el traslladen tal vegada per incompatibilitat en el retor de la Serra d’Engarceran, home arcaic que se negava inclus al cant en missa, cosa entre atres per la que don José Maria renyia en ell en certa asiduitat, al ser preguntat per la banda de musica de la Serra de si se podria tocar en la missa don José Maria va contestar que per supost que si puix com dia Sant Pau ell faria de tot per a portar-los a l’acte liturgic, el retor d’alli considerava tot això com a actes anti-liturgics.

El seu nou desti serà en un poble situat en el cor de la Serra d’Espadà, Ahin, pero en la condicio de que encara que Ahin se trobara prop d’Artana no estiguera sempre en el seu poble. En Ahin Don Jose Maria es va a integrar com a un mes del poble, la gent el volia, jugava en els chiquets a la “chomba”, era amic de tots els jovens, va tindre allí la primera radio del poble i la gent anava a escoltar-la i alguns dien que lo que havia allí dins eren dimonis puix no havien vist mai cap aparato de radio. Eren temps de la Republica i un dia acodiren a visitar-lo uns amics de Castello d’ideologia republicana, un d’ells era el Sr. Segarra Bernat que va ser tinent d’alcalde republicà de l’epoca i que tenia la intencio de fer-lo beninfet de Lledo cosa que Don Jose Maria no va voler acceptar puix llimitava molt lo que eren les seues ilusions, encara que li oferia la possibilitat d’una vida a monto mes facil de la que portava. Un dia els amos d’arros SOS d’Algemesi que eren estiuejants al poble portaren un aparato fabulos de radio i en l’iglesia possaren la missa de Beethoven que va durar dos hores, fon un exit, enterant-se els d’Eslida i demanant estos permis a l’obispat per a poder fer la missa tambe en radio, els contestaren que no que això estava prohibit, com dia ans a Don Jose Maria el tenien per modern per tota esta serie de coses. Don Jose Maria en aquells dificils temps era vollgut per tots independentment de la seua ideologia, anava un dumenge al cassino dels radicals i un atre als partidaris d’Azaña, ell volia estar en tota la gent, en els homens del poble encara que d’estos hi havia poquets puix la majoria anaven de temporà a la sega o a França a la verema.

Un dia van apareixer en el poble en propaganda electoral els republicans de Castello, un espartenyer que després va ser diputat, els encapçalava, es ficaren davant de la iglesia diguent que no havia Deu que Deu era el sol, Don Jose Maria eixint al carrer va replicar-los i allo acabà com el “Ball de Torrent”, encara que al rato estaven tots junts al cassino dels radicals prenent un café la mar d’amics. La gent tenia por de que a Don Jose Maria li passara algo, pero ell se sentia protegit per les amistats republicanes que tenia en Castello, este fet fon comentari de l’epoca en tota la contornà. Estant en Ahin va fer el bachillerat per lliure en el Institut Lluís Vives de Valencia i la carrera de mestre tambe en la capital del Regne. Quan va acabar de fer la carrera de magisteri s’en va anar a Barcelona, la despedida d’Ahin fon trista pero a la vegada molt gratificant al vore que tot lo poble va eixir a dir-li adeu en lo cor a la ma.

Don Jose Maria se va emportar a Barcelona als seus germans per a que estudiaren en la “Normal”, tots al seu conter, pero com ell diu eren espavilats i ells se van valdre per a acabar les carreres, mes avant ell i els seus germans representaren als estaments de l’epoca.

Com en els escolapios de Barcelona necessitaven un mestre, i en les odes religioses d’entonces tenien prohibit l’ensenyança, Don Jose Maria fon el mestre dels chiquets de parvuls, recorda com se deprenien cantant algunes lliçons com “la puerta que uno abre debe cerrarla inmediatamente”, Don Jose Maria fea al mateix temps Filosofia i Lletres, Seccio de Romaniques en la Universitat de Barcelona, de dia treballava en les escoles i per les nits assistia a les classes.

Van eixir en això unes oposicions a professor en l’escola de Santa Maria del Mar, una parroquia de Barcelona, Don Jose Maria se va presentar i allí va eixercir fins que va arribar la Guerra.

El 18 de Juliol el va pillar en Barcelona, fent de professor, en aquells lluntants dies, alla a on havia un capellà totes les seues pertenençies eren saquejades i si el capellà era trobat, la seua sort era la de caure fusellat, se destapaven les tombes de les monges, horrors molts d’horrors que porten les Guerres entre germans.

Don Jose Maria se va llevar la sotana i va estar amagat com a paisà en la vivenda del costat de sa casa, estant allí van anar a buscar-lo a sa casa, i encara que van trobar part de les seues pertenençies no el trovaren ad ell.

Ell va decidir que s’en tenia que anar, que tenia que fugir, i no per el porter que encara sent com era de la CNT, el va ajudar i el va amagar.

Com Don Jose Maria havia fet les oposicions a professor en Barcelona i tenia el carnet com a professor, li van fer un “pase” com a tal, amagant la seua condició de capellà, i s’en va anar cap a Artana a on la seua casa havia segut saquejada. La Guerra li va portar inclus la fatal perdua d’un germa seu en el front de Teruel.

Ya en Artana Don José Maria passejava inclus junt a un seminariste pel poble, eren temps en els que encara podia passejar, això si de paisà, per els carres d’Artana.

Fins que va arribar el dia de Sant Miquel a finals de setembre, en el que la persecució de religiosos va aplegar al seu moment més terrible, la cosa se va vore tan malament que s'amagaren tots els capellans i religiosos, Don Jose Maria fins ad eixe dia i en un principi se va amagar en sa casa, un dia anaren a per ell i ell s'amagà, dins de l'armari d'una habitacio, en la mala sort que l'armari va caure en Don Jose Maria dins, pujaren i el trobaren, pero com Don Jose Maria era home que se feya en tots, els membres de la UGT el defensaren puix lo coneixien de les visites que ell feya a la biblioteca de la UGT en Artana, en la que els agarrava llibres per a consultar i llegir-los, ademes digueren que Don Jose Maria eixercia de mestre en Barcelona i ya no de capellà. Pero despres d'aço Don Jose Maria se'n va anar a la casa del seu cosí que era el secretari de la UGT pensant que allí no el trobarien, el seu cosí li va oferir la possibilitat d'anar a la guerra com a Tinent, ya que com a mestre li corresponia eixa graduació, pero Don Jose Maria no accedi ad esta proposta, encara que alguns capellans que pogueren si que ho feren, i a l'acabar la guerra tornaren a eixercir com a capellans, inclus algun que havia ballat en les chiques en el bando republicà. Dies ans del dia de Sant Miquel, Don Jose Maria en el carnet d'un mestre de Castello amic d'ell que per necessitat s'havia fet comunista, (recordem que en aquell temps dits documents no portaven foto), se'n va anar cap a Barcelona, amagat per a eixir d'Artana dins d'un carro ple de garrofes, ya en el tren li demanaren que s'identificara, no fa falta dir que el patiment d'aquells moments fon imborrable, la seua vida penjava d'un filet, puix era el moment més virulent en la persecució religiosa, cosa que va canviar cap al final de la guerra. Ya en Barcelona envià un telegrama a la casa dels seus veïns en el que dia "tía Salomé grave" era la contrasenya que al vore sa mare la va plenar de felicitat. Ya en Barcelona Don Jose Maria vivia en casa d'uns amics de Vilafranca, els Guardiola, li facilitaren un treball per a que fera aparentment una vida normal. Com els seus germans se canviaren de casa al Carrer Bruch de Barcelona, Don Jose Maria s'en anà en ells, encara que allí sempre estava amagat, inclus quan arribaven visites des d'Artana dient-los als visitants que Don Jose Maria estava en França. Don Jose Maria gracies als amics que li buscaren el primer treball, va trobar un atre, en el que ya inclus cobrava i tot, de bateries d'automovils, fent-se allí passar per casat per a espantar les possibles pretenents que en fins matrimonials l'eixiren, Don Jose Maria se va tindre que inventar una vida paralela en la que la seua dona i els seus chiquets residien en Valencia. Recorda la presencia davant d'ell en la fabrica del mateix Durruti, que preguntava per unes bateries de coche.

Quan cridaren a la seua quinta Don Jose Maria se va tindre que amagar, convertint-se en un profuc, fins a l'Orde de Prieto en Giner de 1939 en la que se reconeixia el dret a la objecció de consciencia dels capellans, en este temps ya se deixaren les persecusions a l'iglesia i inclus el mateix General Rojo buscava un capellà per a poder batejar al seu net. Don Jose Maria es va fer objector, acollint-se a l'Orde de Prieto prestant servicis com a sanitari en un hospital primer despres ya fora del hospital estigué en Tarragona, i Cambrils (a on va dir missa en una habitacio amagat, va assistir a moribunts, malalts, o inclus a amagaes va donar la comunio a chiquets).

Tot aço fins que el dia de Sant Antoni se va passar a la zona nacional, presentant-se davant d'ells dient-los que era capellà, estos el presentaren al capellà del regiment, que va resultar ser un frare del Desert de les Palmes, que els va dir que el coneixia de tota la vida, encara que esta afirmació no era massa veritat.

Dies mes tart el juridic dels nacionals li feu el passe per a poder anar a Castello, eixint de la comparecencia davant del juridic per a solicitar-li el mencionat passe es va trobar una paraeta en la que hi havia aliments com chocolate o pa per auxiliar als necessitats, resultant que el camio de la paraeta, se'n anava al dia següent cap a Castello, Don Jose Maria els va demanar si podria anar en ells al viage de retorn a la seua terra, i com no al dia següent alli estava, no trobant en un primer moment el camio, motiu que el va assustar sobremanera veent-lo en un carrer prop d'alli i correjent darrere d'ell, no fora que se'l deixaren, la sorpresa fon al pujar dins, estaven alli sentats els seus amics republicans de Castello que acodien a vore-lo quan estava en Ahin, pero ara eren nacionalistes, i com a tals vestien.

Ya en Castello se'n va anar a Saragossa com a capellà de regiment. Mes tart va partir a Barcelona a on va assistir com a capellà a una eixecucio en el Camp de La Bota de Barcelona, nomes un dels que anaven a ser eixecutats va voler parlar en ell per a demanar-li que donara a la seua familia unes pertenenencies personals, una cartera i uns cabells. Quan va tindre que anar a casa dels familiars del eixecutat recorda la cara de terror que li van fer a l'obrir la porta i al preguntar-li per el ser vollgut, Don Jose Maria despres d'entregar les pertenenencies que havien segut depositades en la seua persona i dir-los la fatal noticia se'n va anar horrorisat, durant quatre nits no va poder pegar ull, i mai mes va voler presenciar una eixecucio, sent des d'eixe dia un foribund detractor de la pena de mort.

Al tornar a Castello el van nomenar vicari de la Iglesia de la Trinitat, pero la seua dedicacio a l'ensenyança en l'Institut de Castello, el feya ser un capellà a miges, puix passava molt de temps donant classes cosa que limitava la seua dedicacio a l'iglesia de la Trinitat, destacant en ella per la seua llavor en la catequesis.

Despres el feren capella de les monges Carmelites (la creme de Castello), eren anys en que el clamor popular (com ara ho fa) demanava l'obispat de Castello, convertint-se Don Jose Maria en un dels lidere mes destacats en esta lluita, cosa que com vorem li va reportar la enemistat de l'obispo de Tortosa.

Va obtindre Don Jose Maria dos catedres, la de Religio i la de Llati, destacant els seus llibres de text de bachillerat utilisats com a llibres de religio que se vengueren per tota Espanya, inclus en Africa i en America del Sur, llibres que cada any en una nova edicio renovava, en l'ultima edicio que d'estos llibres se va fer Don Jose Maria recorda els 24.000 que la seua germana va empaquetar per a enviar-los per tots els Instituts espanyols. En quan a la seua dedicacio al Llati el buscaren inclus per a fer uns cursos en l'Universitat de Salamanca, envoltats de catedraticos de tot lo mon, va fer la traduccio de 8 llibres de Plauto (com especialista en llati classic que es) publicats per Espasa-Calpe. Algunes d'estes traduccions les va presentar a un concurs internacional en Buenos Aires de Teatre llati i grec, fent la traduccio del grec el jesuita i professor de l'Universitat de Salamanca Elgorriaga, guanyant el premi els dos en el seu treball i colaboracio.

En eixos anys en Castello Don Jose Maria a pesar de la seua cultura va destacar sempre perque com a bon humaniste, lo mes importat per ad ell van ser els demes, sent sobre tot el mestre dels chiquets que jugava en ells a la corda o el professor dels jovers als que retava a una partida a escacs.

Com diem anteriorment, Don Jose Maria fon de les persones que foren basiques per a la creacio de l'obispat de Segorbe-Castello, aspiracio que fon i es un clam en tota la provincia de Castello, se va intercedir en este tema davant Serrano Suñer, la Conferencia Episcopal, la Santa Sede, Don Jose Maria fon l'assessor eclesiastic en este tema d'aquells que reivindicaven dit obispat, pero tot aço li portà l'odi de l'Obispo de Tortosa, que el va amenaçar en diverses vegades en enviar-lo a Chodos, o inclus oferint-li una Canongia com a archiver en Tortosa la qüestio era tindre'l ben llunt de Castello i que no fora (ya entonces) lo que alguns diuen secessioniste, Don Jose Maria no va accedir, ni en chantages ni en amenaces, i curiosament i a pesar de l'obispo de Tortosa va aprovar les oposicions que se feren en Segorbe per accedir a Canonge.

En l'any 1960 Don Jose Maria va aprovar les oposicions que se feren en Madrit i va accedir a la plaça de catedratic de llati en la ciutat d'Albacete, durant tres anys va estar vivint en la capital manchega, recordant d'ella les excursions per les seues contornades, pero sobre tot les Tertulies de gran nivell que alli se feen, protagonisades per gent que simbolisava el progressisme cultural de l'epoca.

Estant en Albacete va a tornar a opositar per a obtindre la plaça en Barcelona desti que despres de conseguir, i estar un any en la ciutat comtal, va permutar en un canvi per la ciutat de Castello, ciutat de la que quan se'n anava no mes pensava en tornar a ella.

Mos trobem en l'any 1964, i Don Jose Maria en el seu regres a Castello dona classes en l'Institut femeni, fins a l'any 1977, en el que al complir 70 anys deixa de desenrollar eixes tarees. Es just eixe any 1977, quan Don Jose Maria dedica ya tots els seus esforços a la defensa, al cultiu, i al treball per i per a la cultura i personalitat valenciana. Des del 77 al 82 publica articuls tots els dumenges en lo Diari Mediterraneo de Castello. En 1982 sofrix una delicada operacio que el porta al quirofan el dia de Sant Josep, tant a penes dos semanas despres Don Jose Maria, en coche que li va enviar Donya Ampar Cabanes partix cap a Valencia per a participar en les reunions d'oficialisacio de l'Ortografia de l'Academia. Alli Don Jose Maria descobrix a les normes de Castello com el verdader intent de Cavall de Troya dins la Cultura Valenciana.

Mes tart, el nomenen membre agregat de la Seccio Filologica de la Real Academia de Cultura Valenciana, a on les seues colaboracions han segut proliferes, destacant la seua obra sobre fonetica i gramatica. I es en este 1982 quan junt a l'ondero Insa Ten ideen l'Associacio Cultural Cardona Vives, reunint al catedratic de grec Don Víctor Bort, al historiador Sr. Gascó, a Don Leopolt Penyarroja i a d'atres per a constituir dita Associacio Cultural de Castello, presidint-la durant molts d'anys i ostentant actualment la presidencia honorifica de la mateixa, i de la que yo tinc l'honor d'ostentar la seua presidencia, pero sempre tenint com a eixemple i guia ad este homenot, este humaniste, este sabi, al que des de lo mes fondo de la meua anima li done les gracies per tota la sea vida, ¡Gracies Amic!, ¡Gracies Don Jose Maria!

GONZALO ROMERO CASAÑA

President de l'Associacio Cultural Cardona i Vives de Castello. Vicepresident de la Federacio Coordinadora d'Entitats Culturals del Regne de Valencia

A Don Josep Maria Guinot, sempre mestre

Entrevista a D. J.M. Guinot per
Juli, J.Batiste i Gonzalo

El 7 de març de 2005, abandonà D. Josep M^a este mon. Religios i fervent catolic, de segur que trobà conhort en els seus darrers dies de vida pensant en que pronte es posaria en els braços de Crist, Deu.

No es poden ometre qualificatius cap ad ell. Excelent persona, un gran mestre i un noble amic. Ell, respectuos, afable, conversador, convençut i convincent, dialogant, ferm i en solits arguments, feya tot aço compatible en una extremada educacio i humilitat.

Hi havia ganes de coversar en ell, en el qui sempre hem coniderat un mestre, perque persones en les caracteristiques que hem senyalat resulta prou difícil trobar-ne. Ell ha segut referent i ho es la seua obra i el recòrt del seu talant per als qui creem en el valencianisme i en la singularitat de la nostra condicio de valencians.

El temps passava i algun intent de trobar lloc i hora per raonar en ell quedà frustrat per la seua precaria salut, pero no es pergue l'ílusio i trobarem a la fi el moment, just despres de recuperar-se d'una crisis que nos feu temer per la seua vida. Concertarem una visita que realisariem el 19 d'agost en la seua natal Artana.

Acodirem a sa casa el president de la Cardona Vives, Gonzalo Romero, Joan Sancho i Juli Moreno. Encara estava fisicamente debil i provablement la seua manca de salut era ya el resultat d'un proces degeneratiu natural, eixe al que tots els sers humans estem abocats.

Nos sorprengue per contra la seua llucidea mental i els raonaments i contundents respostes a les preguntes que, a modo d'entrevista, anaven brollant d'una conversacio sucosa i que no vullguerem allargar per deferencia i respecte a D. José Maria.

D'eixa tertulia que nos autorisà a gravar, volem destacar algunes opinions i consells que, fruit de les seues vivencies i reflexions, considerem mes que utils per a la pervicencia de la llengua valenciana, inclus per a la permanencia de la condicio de valencians.

Nos relatà la seua arribada al valencianisme, als inicis de la decada dels 80 del passat segle. Ho feu de la ma d'Amparo Cabanes i la primera associacio en la que contactà fon en "Valencia 2000". Allí trobà l'acaronament necessari i tambe el mecenage per a editar la seua primera gran obra sobre la llengua valenciana, la Fonetica de la Llengua Valenciana (1984). Esta obra sería l'arranc dels interessants estudis, cientifics i documentats, de qui era una autoritat en llengües classiques. Pronte es sumarien la Gramatica de la Llengua Valenciana (1987) i uns atres estudis documentats sobre ortografia o sociolingüística.

El seu compromís cultural, des de llavors, l'obligà a manifestar-se davant d'ímprensibles decisions, com la que impedi, per falta d'una clara i decidida posició política, el que en l'última etapa del Consell Preautonòmic, presidit llavors per E. Monsonis, s'iniciara el procés d'ensenyança de la llengua valenciana en les escoles al no firmar els corresponents nomenaments als mestres de llengua valenciana. Mai va entendre esta fet que sempre criticà.

Un compromís el de D. José M^a, que li ha permès obertament parlar respecte de que la solució al problema només té una via, la política, perquè la científica està clara. La llengua valenciana, nos manifestava, no és més que això, la llengua dels valencians diferent i diferenciada de qualsevol altra llengua contemporània.

No vacilà en criticar la tebea d'Unió Valenciana i l'oportunitat que deixà escapar quan fou necessari el seu recolzament per a governar en la Generalitat. Mai deuria d'haver acceptat cap contrapartida que no fóra la de dirigir la Conselleria de Cultura.

Nos confessà alguns pensaments sobre determinades "personalitats" del món cultural valencià i per a res titubejà a l'hora de manifestar la seua opinió respecte de la seua trajectòria.

No entenia l'afany d'algunes d'elles de negar l'evidència, de claudicar davant el fagocitador catalanisme absorcionista. A moltes les situà a l'entorn de la AVLl, el principal càncer per a la llengua valenciana.

Només li trobarem en la conversació un moment de flaqueja, va ser quan li preguntarem pel seu ingress com a acadèmic de número de la RACV. No pogué ocultar el pesar que li produïa haver segut "vetat", en tota seguretat pel llavors Decà, sense raó aparent i sense argumentació sòlida.

Volem anar més llunt i pensar lo que possiblement no s'atreu a dir: la seua preparació sense dubte el feya la persona idònea per a encapçalar i ser referent lingüístic en eixa institució, i més encara la seua preparació en solits plantejaments hagueren segut arguments invulnerables per a negociacions mercantilistes a les que tots sabem qui es prestà.

Pero l'ànim de D. José María es carregà de positivisme quan novament abordarem temes com quínia hauria de ser la marca definidora d'un moviment polític autènticament valencià.

De les crítiques als partits estatals passa a indicar que el terme "nacionalisme" hui la gent el malinterpreta i el fa sinònim de separatisme. Ell apuntava el terme "regionalisme", del qual li discutirem sobre el seu vapulejat significat, hi havia que buscar una terminologia que aunara als valencians, la d'un fort regionalisme o autonomisme seguia indicant-nos ell.

Era necessari agrupar-se al voltant d'una força política autènticament valenciana. No dubtà ni un rellam en condemnar qualsevol pacte de forces com Coalició Valenciana o Unió Valenciana en el Bloc ("Horrible, el foc i l'aigua. És impossible (eixa unió) no deu ser mai").

Tambe parlarem de l'Iglesia i el nul compromís de la "Iglesia oficial valentina" en la llengua propia dels valencians.

Eixe compromís es el mateix que te de reclamar per a la seua potestat els pobles de les comarques del nord adscrits a la diòcesis de Tortosa.

Ell i la Cardona feren un ardu treball reclamant este dret, dirigint-se a diferents instancies, fins al Vaticà, el silenci fon l'única resposta encontrada. ("L'Iglesia va al sol que mes calenta").

I en eixe esperit tan positiu que el caracterisava nos oferí alguns visos de futur:

- Destacà a dos personalitats del món cultural, al voltant de les quals calia agrupar-se i treballar. Per una banda a Joan Costa (q.e.p.d.), el qual li oferí totes les garanties en el camp llingüístic; i per una altra banda a Lleopolt Penyarroja, ell sense dubte es el referent de l'investigació històrica i també llingüística.
- Nos parlà de necessàries i consensuades revisions sobre el lèxic valencià per a donar pas i normalisar paraules com ara "mosatros", "hasda" o "entonces".
- Insistí en eixe partit que es definís com a valencianista al que caldria donar recolzament, sempre que qui el lidera oferís garanties de persona íntegra i convençuda.
- No pogué eludir parlar de l'actualitat llingüística i retrotraure's en un símil al cavall de Troia que supongueren les Bases del 32, en referir-se a l'ent normativisador inventat pels polítics.
- El seu recòrt per a la Cardona el feu patent en la figura del seu president Gonzalo. Lo millor que li havia passat a l'entitat, havia segut tindre un president com ell i un equip com el que ara dirigeix l'associació que no ha d'abandonar el camp cultural i l'expansió del seu treball cultural, especialment per Castello.

La nostra admiració i respecte sempre nos faran tindre present i en el nostre recòrt a un home íntegre i a un sabí.

Nota: L'entrevista íntegra es podia haver publicat, pero hem determinat comentar aquella llarga charrada en D. José M^a, sent lo més escrupulosos en transmetre les opinions que va vertir. Hem cregut que la fidelitat únicament la garantisava la gravació sonora, la transcripció no podia reflexar, tons, silencis o expressions que adquirien tot el seu sentit en el context de la conversació.

Alguns noms també era necessari ometre'ls perquè no calien per a garantir l'íntel·ligibilitat de los dit. En un futur es possible que es pugua fer una transcripció lo més literal possible.

Juli Moreno i Moreno

Editorial

Per Gonzalo Romero Casaña

Ha passat el curs, la nit dels Fadrins i la magistral conferencia de la filòloga Donya Teresa Puerto, han segut les ultims llums que la lluentor de l'estiu ha deixat brollar de la faena feta en esta temporada per eixa magnifica gent, que be en la Junta Directiva de la Cardona Vives, o be des de al voltant d'esta castellonenca associacio cultural s'ha portat a bon fi, en acerts, a voltes segur que en alguna equivocacio, pero sempre, en una llealtat absoluta a la nostra terra, i

en una bona fe i paciencia, que a soles els que tenen una miqueta de sants poden tindre.

Lo cert es que esta vegà no ha segut una clausura mes.

Escomençarem el curs cultural, com sempre, en ilusio, en idea de consolidar, de realisar nous projectes, d'arribar a la maxima quantitat de gent, de fer proselitisme i mostrar a la societat castellonenca i de tota la Comunitat Valenciana, a una associacio encabotada en deixar als nostres i per als nostres, la flama encesa d'una cultura sense la qual ningú de mosatros seria lo que es ara.

Tot aço era i es massa important, per a que la desidia o el meninfotisme secular, que tant mal ha fet al nostre poble, permetixca, que les nostres rails siguen arrancades, per aquells que ensomien nit darrere nit, en la disolucio del nostre ser, perque pensen que aixina el seu ser, per lo vist no suficient gran per a les seues ansies de grandea, sera saciat en le engolicio d'una cultura colosal i veritablement historica com es la nostra.

Em sorprenc a vegades de les paraules i sentiments, que ixen de l'anima quan u parla de lo seu, cert es que sempre he volgut lo que entenc o senc com a propi, pero per a voldre i per a entendre perque se vol, u necessita referencies, i en la Cardona Vives, sense cap de dubte les he trobat.

Si hi ha algo per lo que destaca la gent de la Cardona, es per la seua bondat, el seu idealisme, el seu romanticisme, les seues ganes de treballar en la busca de deixar a les noves generacions esta cultura valenciana, secular, autenticament envejable, i nostra, si, nostra.

Don José María, sabia i sentía tot lo dit, el Pastor, des d'una aperiencia fragil que li donava la seua edat, era el mes fort de tots.

La Cardona no es una casualitat del desti, no es una jugada de ventura sense mes, es l'obra d'este homenot d'Artana, que tots tant voliem.

La prudència, la sabiduría, la visió de futur, la paciència, l'humilitat, una gran il·lusió per la vida, i un gran orgull per ser lo que som, marcaven entre altres aspectes, la manera de ser d'En Josep Maria Guinot i Galán.

La seua anada, plena de dolor els cors de molts, que com yo, volíem de veres al nostre Don José María, pareixia que mai mos deixaria.

Una senyera, als peus del Fadri, simbolisava, tal volta, el adeu, d'un gran home a una gran terra, multitud de bons valencians, en la seua presència en dit moment, homenageaven, al que els llibres de text, deuriem nomenar com a home clau de la cultura valenciana.

La vida d'En Josep Maria Guinot i Galán, deu de ser referent irrenunciable, per als que de veres volem la nostra terra, el seu recort deu de ser eixemple de lluita d'un home únic, i la Cardona Vives deu de mirar-se com espill en la persona que des del cel nos ajudara a realitzar el seu ensomi de vida, la lluita per ser lo que som.

Adeu amic, adeu Mestre.

Per Gonzalo Romero Casaña

Ha mort un gran valencià de Castello

Per Fernando Masip Loras

Al costat del Teatre Principal de Castello, en el segon pis d'una casa relativament nova i confortable del carrer Ximenez, vivia una persona coneguda i volguda per tot el mon valencianiste. Don Josep Mª Guinot i Galán era una persona afable. A nivell personal no tenia enemics. Els que soliem visitar-lo en l'última etapa de sa existencia, eixiem de sa casa molt reconfortats pels sabis consells que nos donava sobre la vida.

En les decades dels 40 i 50 se va donar a conèixer en Castello i se va convertir en una persona de gran relleu per la seua vinculacio com religios en el coleje de Les Carmelites, situat en "els quatre cantons" (carrer En Mig, cantó en carrer Colón), elit d'aquells temps en Castello. Va ser professor en l'Institut de Bachillerat "Francisco Ribalta" (el mes important de Castello), donant classes de llatí i religio i va eixercir com capellà en les parroquies de la Trinitat i en l'Iglesia de Sant Miquel (carrer En Mig), on solia celebrar missa els dumenges a les 10,30 hores del mati que, per l'horari i la brevetat pero eficacia en els seus sermons, tenia sempre una gran parroquia assegurada. Era molt conegut en les tertulies culturals que se generaven en els salons del Cassino Antic. Tambe li donà prestigi el seu nomenament com Canonge de Sogorp.

La vida t'ensenya cóm el transcurs del temps fa canviar el criteri d'apreciacio sobre les persones. En l'epoca que parlem, la societat castellonenca va mamprendre una deriva perillosa i que encara no ha canviat. La classe que s'autodenominava erudita i que la gent del carrer batejà com "els sabuts", enlluernada pel floriment de la "cultura autoctona" catalana i pel soberbi pensament de no voler estar somesos a l'influencia de Valencia capital (som iguals a ells ya que som tambe una provincia), determinaren crear una "cultureta" de campanar en dos objectius a conseguir.

El primer, seguir mimeticament a la "cultura" i rica Catalunya en lo referent a l'idioma. Els nostres veïns començaven a repartir prebendes i premis (diners). Les editorials catalanes recolzaven l'idea al vore el filó que podria representar l'anexio del Regne de Valencia a les directrius filologiques de Barcelona.

La segona meta vindria a estar emparellada en el primer objectiu. Per a unificar l'idioma, tenim que trencar els llaços que unixen als valencians. En Valencia, els blavers i del bunker-barraqueta son centralistes de Valencia capital i nos volen dominar. El Regne de Valencia no existix des de la formacio de les provincies. Castello té dret a separar-se culturalment del Cap i Casal. Per el temps, els Països Catalans seran una realitat. El mal ya estava fet. Llevar-lo no seria facil.

Don Josep Maria no pensava aixina, sempre va defendre al Regne de Valencia, sempre pensà que Alacant, Castello i Valencia tenien llengua, costums, interessos, historia i tradicio comuns que nos havien convertit en un sol poble des de feia sigles.

Artana, Castello i el Regne de Valencia eren... la seua vida. La Llengua Valenciana, per ell demostradament diferenciada del català, era l'argamassa que unia i donava raó de ser al poble valencià. Ell dia que la llengua materna era part intrínseca de la família i pensava, com home eminentment religiós, que tenia obligació de defensar-la, ja que un dels manaments de l'Església és el de "honrar pare i mare" i la considerava sa segona mare.

Eixa va ser la causa de que poc a poc, la classe culturalment dominant a Castello, incloent a l'Església, li feren un buit que mai se'l va mereixer. Ell ho sabia però no va caure en la fàcil trampa d'acostar les orelles. Va lluitar valerosament en contra del proselitisme catalanista que els dos bisbes catalans de Sagorç-Castello, Pont i Gol i Cases Deordal, s'atreviren a fer en el Seminari de Castello i en la Diòcesi per a catalanitzar-nos. També va combatre a favor de deixar a la Diòcesi de Castello lliure de la dependència catalana en les terres més septentrionals, lo que li costà hasda problemes econòmics.

Allà per l'any 1977, D. Josep Maria se donà conter de que anava prenent cos l'idea de la catalanització de la Llengua Valenciana. Persona intel·ligent, molt preparada filològicament i enormement enamorada de sa llengua materna, pren la decisió de "saltar a la palestra". Els diumenges, el periòdic "Mediterráneo" de Castello transcriu articles de D. Josep M^a, molts d'ells en defensa de la Llengua Valenciana. Son cinc anys d'articles dominicals seus. Escomença l'etapa més viva del filòleg. En València l'escolten en atenció. "Est home sap de veres lo que diu i lo que escriu". Alerta de la maldat de les Normes de Castello, escriu llibres, una Gramàtica de la Llengua Valenciana que deuriem tindre tots els valencians com llibre de consulta i aprenentatge. Se converteix en el guia del valencianisme.

Don Josep Maria ha mort com els homes. Ha deixat darrere d'ell una escola que no morirà. Des de la Cardona Vives, fundada en 1982 per ell i per altres coneguts castellonencs (Bort, Peñarroja, Llop, Forcada, Insa i Escuin formaren la fundacional Junta Directiva en D. Josep M^a com president), estem convençuts que val la pena seguir el seu ideari; estem fent-ho i aixina seguirem i esperem que algun dia, en el cel, canviem impressions en ell de com deixem la paraeta.

Quan passe pel carrer Ximenez no puc evitar recordar les darreres conversacions en ell, la seua cadira de rodes, els seus sagells col·leccionats de tota la vida i "classificats" de forma increïblement ordenada en caixetes de mistos, el seu conformisme per l'invalidesa que Deu li havia donat, l'estanteria de llibres d'enorme erudició, els premis i trofeus escampats per tota la casa..., la soletat des de que muiguera la seua germana Anita, a pesar dels conreus que li deparà la cuidadora Elena i de les visites d'amics i familiars.

Ha mort un bon valencià, un gran valencià de Castello. Deu el tinga en la Glòria.

Per Fernando Masip Loras

Nits d'estiu en Artana

Per Santiago Vernia Martínez

Fa ya molts anys, un grup de persones pensarem fer algo per a activar algunes inquietuts culturals en Burriana.

Nos donava llastima vore els carrers buits en les vesprades d'estiu; els edificis dedicats a la cultura o a l'espectacul, tancats; els bancs dels jardins i de les placetes, ocupats nomes pels pardalets vileros.

Com creiem fermament en els beneficis de la cultura, que per a nosatros no era ni es atra que la cultura valenciana, pensarem en montar unes "Jornades de Cultura Valenciana".

Per a alimentar eixes jornades en conferencies de bon nivell, no dubtarem en acudir a la Associacio Cardona i Vives, a la que tots nosatros perteneixiem. I molt especialment acudirem al Pare Guinot. Ell havia de ser nostre protector i avaliste en aquell intent.

Aixina es com vaig entrar en un contacte molt especial en D. Josep Mª Guinot. Durant tres dies, per a no tindre que anar i vindre de Burriana a Artana, se quedava a dormir i a menjar en ma casa.

Durant els tres anys que ferem avant aquell projecte cultural, que sigué una de les coses mes boniques que he fet en ma vida, vaig tindre l'honor i la satisfaccio de poder parlar hores i hores en el Pare Guinot, tindre'l a l'alcanç de la ma desde el mati fins a ben entrada la nit en aquelles tertulies esperançades front a la mar, en les que nos acompanyaven Josep Lluís García Ferrada i Josep Boronat. Allo era una gloria. Ma muller i yo, quan ho recordem, encara sentim omplirse-nos l'anima d'una mel esponjosa i dolça.

En aquell entonces, el Pare Guinot era ya un home vellet, i del que pensavem que poc podria donar-nos de nou. ¡Poc sabiem que encara anava a donar-nos anys i anys de companyia, d'idees i d'esperança!

Cada estiu, Garcia Ferrada, Mª Dolors i yo, se'n anavem per boqueta nit cap a Artana. Sopavem en algun bar qualsevol cosa (sempre atun en olivetes entre pa) i pronte pronte feem cap a casa de D. Josep María.

Alli ell donava lo millor que nos podia oferir, (a part d'un cafetet i unes pastetes que nos presentava sa germana Anita, en tota la tendror que sempre havia donat al seu germà i als amics) : nos donava acces a la seua Biblioteca, d'un valor incalculable. I dic incalculable perque era obra de tota una vida d'adquisicio i de seleccio de llibres fora d'alli inencontrables.

Verdaderes joies bibliografiques que Garcia, Mª Dolors i yo contemplavem extasiats. Perque cada llibre era motiu de reflexions i de contalles.

Aquelles nits d'Artana formen part de la nostra història i del nostre delit.

Ara, est any, el Pare Guinot ja no estarà en Artana. Mossen Guinot, després d'una llarga i dura trajectòria estos últims anys, nos ha deixat.

Nomes nos consola el pensar que no li ha faltat la companyia ni el recol·liment dels seus amics de la Cardona i Vives i sobre tot, de la seua família, que en tot moment ha fet que no se sentira a soles.

¿Qué farem est any? ¿Pujarem a Artana?

O, mes important encara: ¿sabrem mantindre sense el Pare Guinot la fe i l'esperança per a treballar per la Cultura Valenciana?

Els que creem en una altra vida, confiem que el Pare Guinot seguix treballant i que nos ajudarà sempre.

Per Santiago Vernia Martínez

Fon llicenciat en Filosofia i Lletres, secció Filologia Romànica. Doctor en Sagrada Teologia. Catedràtic de Religió i de Llatí. Vicari de la Trinitat de Castelló i Canonge Magistral de la Catedral de Sogorp. Acadèmic de la Real Acadèmia de Cultura Valenciana (RACV). Fundador de l'Associació Cultural Cardona i Vives de Castelló.

Josep Maria Guinot i Galan

ACLARIMENT: Esta publicació està redactada en les Normes d'El Puig. Encara que es una obra col·lectiva, l'encarregat de la redacció final de cada article té llibertat per a fer-ho en la normativa d'accentuació de la seua preferència. Este tema es motiu de debat, però no de divisió, entre nosaltres.